

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No 1

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, yanvar.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirathbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INSON KAPITALINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	52
Dilnoza Ruziqulova Xoliqovna	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI BAHOLASH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH.....	56
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XALQARO TAJRIBA	60
Maksumova Umidaxon Sadikjonovna	
ОЛИГОПОЛИЯ И ТЕОРИЯ ИГР	64
Камилова Наргиза Абдукаххоровна, Наимов Самандар Раджабович	
ЦИФРОВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ: НОВАЯ ЭРА ЭФФЕКТИВНОСТИ	67
Каракулов Фарход Зайпудинович	
MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARINING EKSPORT SALOHİYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING INNOVATSION YECHIMLARI	72
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI VA TIJORAT BANKLARIDA ULARNING SIFAT MEZONLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	77
Iskandarova Munisa Hasan qizi	
MOLIYAVIY RISKLARNI BOSHQARISHDA SUN'IY INTELLEKTNI QO'LLASH IMKONIYATLARI	82
Xojiyev Jaxongir Dushabayevich, To'xtayev Kamol Po'latovich	
MARKETING VA BOZOR IQTISODIYOTI SHAROITIDA TAYYOR KIYIMLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	87
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
NAMANGAN VILOYATI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA MODERNIZATSIYA JARAYONLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI	93
Odilova Malika Abdushukur qizi	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	98
Toshtemirov Xojakbar Qahramon o'g'li	
ТУРИЗМ КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ СТРАНЫ	103
Артикова Шохида Ильясовна	
MINTAQALARDA OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARI INNOVATSION SALOHİYATINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	107
Dadamirzayev Muzaffar Xabibullayevich	
THEORETICAL ASPECTS OF SERVICES IN THE CONTEXT OF UZBEKISTAN'S ECONOMIC TRANSFORMATION	114
Umidjon Normurodov, Qodirov Yusufbek Suyunbek ugli	
РАЗВИТИЕ ПРЕДПРИЯТИЙ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ МАРКЕТИНГОВЫХ ИННОВАЦИЙ	120
Расулов Нозимжон Набиджонович	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING JORIY QILINISHI VA UNI OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI.....	125
Saburov Jumanazar Saliyevich	
KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA ICHKI BOZORNI KENGAYTIRISH IMKONIYATLARI	129
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСТОЙЧИВОМ РАЗВИТИИ УЗБЕКИСТАНА.....	134
Убайдуллаев Худоёр Бахтиёр угли	

MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARI SALOHİYATIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI	141
Xayitov Rustam Burxonovich	
BARQAROR MOLIYALASHTIRISH KONSEPSIYASIGA MUVOFIQ "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RIVOJLANTIRISH.....	146
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
BANK XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISH.....	151
Dushamov Maxmudjon Maksudbekovich	
HUDUDLARDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	159
Ibodova Dilsora Ibodovna	
INVESTITION PORTFELLARNI SHAKLLANTIRISH, BAHOLASH VA BOSHQARISH.....	165
Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Abdullaeva Shohista	
KICHIK XIZMATLAR FAOLIYATINI RASMIYLASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI KO'RSATKICHLARINI OSHIRISH.....	170
Xalimbetov Farxad Bagibekovich	
MONOPOLIYAGA QARSHI BOSHQARUV TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: XORIJIY TAJRIBA VA MILLIY YONDASHUVLAR.....	173
Akbarov Jasur Ikromjon o'g'li	
СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ДИНАМИКИ И СЕЗОННОСТИ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	179
Салиходжаева Умида Абдуакбар кизи	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI TALABNI PROGNOZLASHNING CHAKANA MARKETING INNOVATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI ROLI	186
Ostonaqulova Gulsaraxon Muhammadyoqub qizi	
TEMIR YO'L YO'LOVCHI TASHISH KORXONALARI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MODELLARI	200
Eshboyev Ulug'bek Farxodovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY HISOBOT VA AUDIT METOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH	205
Zufarova Zilola Raxim qizi	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN RISKLARNI BOSHQARISH MEXANIZMIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILLARI	216
Rahmonqulov Temirbek Eshmatovich	
MULKIY SOLIQLARNING MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI TA'SIRINI BAHOLASH.....	222
Aliyarov Olim Abdug'aparovich	
AVTOMOBIL SANOATIDA MAHSULOT BILAN BOG'LIQ XIZMATLAR TASNIFI	231
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
UY-JOY FONDINI SAMARALI TASHKIL QILISH VA TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI.....	236
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
TURIZMNI IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN TO'G'RI TA'SIRINI STATISTIK TADQIQOTI.....	241
Jumanova Zilola Tuychiyevena	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR BANK EKOTIZIMLARI VA O'ZBEKISTON BANK EKOTIZIMLARINING RIVOJLANISHI VA QIYOSIY TAHLILI	248
X.R. Aliyev	
O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM TIZIMI UCHUN DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA BOSHQARUV METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	254
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	
OROL BO'YI MINTAQASIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI INNOVATSION BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	259
Umarova Xusnora Dilmurod qizi	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISHCHI KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	264
Xolmurotov Salimbek Eshbekovich	
INNOVATSION KLASTERLARNI TASHKIL ETISH VA RIVOJLANTIRISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMI	269
Quliyev Begimqul Melikovich	
ВОПРОСЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ	276
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич	
АГРОЭКОТУРИЗМ КАК НАПРАВЛЕНИЕ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ УЗБЕКИСТАНА	281
Хайдаров Ойбек Зоирович	
THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON SERVICE QUALITY AND CUSTOMER SATISFACTION IN THE HOUSEHOLD SERVICE SECTOR: EMPIRICAL EVIDENCE FROM SAMARKAND REGION	287
Pardayev Sherzod Xolmurodovich, Yuldosheva Zulfizar Sayfullayevna	
DEVELOPMENT OF INTERACTIVE MODELING METHODS FOR THE SYNTHESIS OF INTELLIGENT CONTROL SYSTEMS FOR TECHNICAL OBJECTS IN THE DIGITAL ECONOMY	293
Mamutova Aygul Kalmurzaevna	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISH MASALALARI	298
Abdurazakova Nasiba Sultanovna	
YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SOLIQ MA'MURIYATCHILIGI TRANSFORMATSIYASI VA UNING MOLIYAVIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRI	303
Tashmuxeimova Yayra Atxamovna	
ZAMONAVIY AXBOROT TIZIMLARI ORQALI SOLIQ QARZDORLIGINI UNDIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL	308
Maxmadustov Jalol Maxmadustovich	
TA'LIM MIGRATSIIYASI VA INTEGRATSIIYA KO'RSATKICHLARINI STATISTIK TAHLILI: YEVROPA ITTIFOQI (SIRIUS) TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	314
Abdullayeva Gulhayot Shuhratovna	
HUDUDIIY SANOAT KORXONALARI FAOLIYATINI KO'P OMILLI STATISTIK TAHLIL ETISHDAGI ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARDAN FOYDALANISH YO'LLARI	319
Tag'oyev Feruz Yorqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI HUDUDIIY INVESTITSIIYA MUHITINI TAKOMILLASHTIRISH: QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA TAHLIL VA TAVSIYALAR	326
Egamberdiev Abbasxon Sherali o'g'li	
KICHIK BIZNESDA INNOVATSION FAOLIYATNI TASHKIL ETISH VA RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	331
Nurullayev Baxrom Botirovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASIDAN FOYDALANISH	337
Ne'matova Mavsuma	
ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA ISLOMIY MOLIYA VA NOBANK KREDIT TASHKILOTLARIDA STRATEGIK BOSHQARUVNING NAZARIY ASOSLARI	341
Galatov Abbas Alibekovich, Xalilov Nurullo Xamidillayevich	
IQTISODIIY FAOLLIKNI OSHIRISHGA QARATILGAN DAVLAT FISKAL SIYOSATI HOLATI TAHLILI	346
Xudayberginova Nigora Turgunbayevna	
MEHNATGA HAQ TO'LASHTIRISH MOHIYATI VA ULARNI HISOBGA OLIISHNING ASOSIY VAZIFALARI	356
Anvar Raximov Maxmarasulovich	
"CRADLE TO CRADLE" VA "CRADLE TO GRAVE" KONSEPSIYALARINING UMUMIY VA XUSUSIY JIHATLARI	360
Sodikov Zokir Rustamovich	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	366
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI VA MINTAQA IQTISODIYOTIGA TA'SIRI: KEYNESIAN YONDASHUV NUQTAI NAZARIDAN.....	370
Shermatov G'ofurjon G'ulamovich	
QURILISH KORXONALARIDA INQIROZGA QARSHI BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI (ROSSIYA TAJRIBASI)	377
O'rinboyev Doniyorjon Baxtiyorjon o'g'li	
RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA YASHIL XIZMATLAR SEKTORINING TRANSFORMATSIYASI.....	385
Aliqulova Laylo Ziyadin qizi	
VIRTUAL TA'LIM MUHITI ORQALI TALABALARNING MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.....	390
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA TRANSPORT INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISH KO'RSATKICHLARINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH VA PROGNOZLASHTIRISH	395
Qo'ziyoyev Umarbek Ulug'bekovich	
ОЦЕНКА СТОИМОСТИ И РИСКОВ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ (FDI)	400
Бахтиярова Дильноза Мадминджановна	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING AHAMIYATI.....	407
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
O'ZBEKISTONDA INTEGRATSIYALASHGAN YASHIL MOLİYALASHTIRISH ARHITEKTURASI: KONSEPTUAL MODEL VA AMALIY TAKLIFLAR.....	412
Quliyev Ulug'bek Mirzayevich	
BANK TIZIMI FAOLIYATI MISOLIDA MOLİYAVIY ISLOHOTLAR SHAROITIDA KORXONALAR LIKVIDLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	419
Iminova Nurjahan Qodirjon qizi, Karimov Sardorbek Shuxratjon o'g'li	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASH BOJXONA REJIMINING SANOAT RIVOJI VA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI O'RNI	423
Baxtiyor Abduganiyev, Nodira Saidbaxromova	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ РОЛЬ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В СТАНОВЛЕНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	427
Li Kristina Alekseyevna, Элназарова Шарифа Исроиловна, Эшпулатов Достонбек Боходир огли	
TOVAR-XOMASHYO BIRJASIDA SAVDO TURLARINING SHAKLLANISHI VA ULARNING BOZOR SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	432
Xudayberdiyev Kamoliddin Ustemirovich	
THE ROLE OF CORPORATE STRUCTURES IN THE DEVELOPMENT OF GLOBAL FINANCIAL RELATIONS.....	438
Kurbaniyazov Shakhzodbek Karimovich	
BANKLARNI MODERNIZATSIYA VA TRANSFORMATSIYA QILISH JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASH SAMARADORLIGINI TA'MINLASH VA UNI OSHIRISHNING ASOSIY YO'LLARI	442
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
KICHIK BIZNESDA RAQAMLI MARKETING: O'ZBEKISTON SHAROITIDA SAMARADORLIK VA INTEGRATSIYA MODELARI	446
Kamilov Farxod Shamilevich	
TASHQI SAVDODA EKSPORTNING MAKROIQTISODIY AHAMIYATI	453
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	
РАЗВИТИЕ АСПЕКТОВ МАРКЕТИНГА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ.....	459
Юсупов Махамадамин, Закирова Умида Махамадаминовна	
LIZING OLUVCHI KORXONALARDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA YURITILISHI	462
Sadritdinov Baxodir	

YASHIL IQTISODIYOT VA KICHIK BIZNES RIVOJLANISHINING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI	467
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TEXNOLOGIK RESURLARNI BOSHQARISHDA STRATEGIYALARDAN FOYDALANISH	474
Kazakov Olim Sabirovich	
OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARINING IQTISODIY AHAMIYATI HAMDA ZARURLIGI.....	479
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
SANOAT KORXONASIDA INNOVATSION JARAYONLAR SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISHNING METODIK YONDASHUVLARI.....	485
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	491
Kafiyev Xojiakbar Xosilbek o'g'li	
BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI.....	496
Xolmatov Otabek Oybek o'g'li	
INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALAR.....	499
Sheraliyeva Saida Azatovna	
TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA KLASTER USULLARINI QO'LLASH.....	504
Mizrob Maxmudovich Tashov	
МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В ПРОЦЕССАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ.....	514
Ли Илларион Георгиевич	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВИДОВ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА УЗБЕКИСТАНА.....	519
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
УСТОЙЧИВОЕ И ЦИФРОВОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНАЛЬНОГО ТУРИЗМА: ЭВОЛЮЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ	525
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI INNOVATSION ASOSDA RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI VA ZARURIYATI.....	529
Temurbek Olimovich Mamayunusov	
КОМПЛЕКСНОЕ УЧЁТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПРОЦЕССОВ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	536
Эркинбаев Якуббой Хушнуд угли	
ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARINING DAVLAT QARZ BARQARORLIGINI TA'MINLASH VA QARZ SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH INSTITUTSIONAL VA AMALIY QO'LLANISH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH	541
Raxmatov Hamid Hasan o'g'li, Akramov Azizjon Kabirovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SEKTORIDA INSTITUTSIONAL VA INVESTITSION OMILLARNING MOLIYAVIY BARQARORLIKKA QO'SHMA TA'SIRI.....	549
Fayziyev Oybek Raximovich	
INSTITUTIONALIZATION OF PUBLIC ADMINISTRATION EFFECTIVENESS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF OECD COUNTRIES' EXPERIENCE IN GOVERNANCE FOR PUBLIC ADMINISTRATION REFORM.....	556
Sarvar Saidov Khairulloyevich	
O'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	562
Zaynutdinova Umida Djalalovna, Miraxmedova Maftuna Ibragimovna	
SAMARQAND VILOYATIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA INSON KAPITALINING ROLI.....	568
Gulnora Mardievna Shadieva, Avazova Charos	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ДОХОДОВ РАБОТНИКОВ ВУЗОВ В УСЛОВИЯХ ТРАНСФОРМАЦИИ СФЕРЫ УСЛУГ	572
Шадиева Гулнора Мардиевна, Рустамова Фируза	

KICHIK BIZNES KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH.....	578
Eminchayev Baxodir Sadikovich	
MINTAQA IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARINING NAZARIY TAHLILI	583
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
AKTIVLAR SIFATIGA TA'SIR ETUVCHI MAKROIQTISODIY VA INSTITUTSIONAL OMILLARNING TAHLILI	587
Rasulov Muxammad Bobur Fazliddin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING MUAMMOLI KREDITLARI (NPL) KO'RSATKICHI ORQALI BANK TIZIMI BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	594
Xanmuratov Roushenbek Xalmuxammetovich, Vaxabov A.V.	
AKSIYADORLAR BILAN MANFAATLI MUNOSABATLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA AKSIYADORLAR VA ULARNING HUQUQLARINI TA'MINLASH.....	600
Raimov Farrux Avazjon o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ СТРАНЫ В ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ	605
Мирпулатова Луиза Мансуровна, Абдумажидов Шахзод Шерзод угли	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING YAIMDAGI ULUSHI VA UNING IQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI.....	610
Bo'stonova Nilufar Abdusmatovna	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	615
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
SURXONDARYO VILOYATI ISHLAB CHIQARISH SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGI KO'RSATKICHLARINING STATISTIK TADQIQOTI.....	619
Buriyev Ubaydulla Bozor o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR.....	623
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ULARNI BOSHQARISH MASALALARI	630
Yuldasheva Nazokat Muzaffar qizi	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING BARQAROR RIVOJLANISH MEKANIZMI: MONITORING VA BAHOLASH TIZIMI.....	635
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	640
Raxmanova Iroda Xasilovna	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH VA RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA STRATEGIK YO'NALISHLAR.....	645
Turgunov Abror Kadirovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT DAVRIDA BANK XIZMATLARI VA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARNING TARAQQIYOTI.....	650
Muminova Marguba Mamirkulovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	655
Ulashev Xubbim Askarovich	
KADRLAR SIYOSATI VA DAVLAT XIZMATI SAMARADORLIGINI BAHOLASH HAMDA RIVOJLANTIRISHNING MILLIY MODELINI YARATISH	659
Turayev Laziz Shokirovich	
BALIQ YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMRADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	664
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	

QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI UNDIRISH JARAYONIDA SOLIQ TAFOVUTINI (VAT GAP) ANIQLASH VA BAHOLASH USULLARI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON SHAROITIDA ADAPTIV YONDASHUV.....	670
Urazmatov Jonibek Musurmanovich	
HUDUDLAR SOLIQ SALOHİYATI: OMILLAR VA NATIJA.....	675
Baxtiyorov Umid Kaxramon o'g'li	
AN'ANAVIY HUNARMANDCHILIKNI RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI INNOVATSION TRANSFORMATSIYA QILISH MEXANIZMLARI.....	680
Ermetov A.I.	
TA'MINOT ZANJIRINI BOSHQARISHDA SUPPLY CHAIN CONTROL TOWER KONSEPSIYASIDAN FOYDALANISH AFZALLIKLARI.....	686
Yuldashev Abduxakim Abdulkarimovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA AXBOROT RESURSLARINING BOSHQARUV MODEL VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	691
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIGA MENTORLIK TIZIMINI TATBIQ QILISHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	696
Xurshida Maxmadaminova	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING HISOB-KITOB VA UNDIRISH TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	706
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ПРАКТИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КЛЮЧЕВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫМИ ФИНАНСАМИ УЗБЕКИСТАНА.....	715
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
KORPORATIV DIVIDEND SIYOSATINING YANGI JIHATLARINI O'RGANISH: RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKAT MISOLIDA.....	723
Eshev Furqat A'zamovich	
RAQAMLI PLATFORMALAR ASOSIDA "AQLLI SHAHAR" BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH: INSONGA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV.....	730
Raximova Madina Shuxrat qizi	
HUDUDIY IQTISODIY TIZIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY TUZILMALARI.....	737
Umarov Oqil Omiljonovich	
MAMLAKATIMIZ TIJORAT BANKLARINING FOND BOZORIDAGI INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	742
Yuldashev Fozil Turapovich	
MAKROIQTISODIY MUVOZANATNI MODELLASHTIRISHDA MATEMATIK USULLARNING TATBIQI VA PROGNOZLASHTIRISH SAMARADORLIGI.....	749
Abdiraimov Abbos Xolmurodovich	
ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ УЗБЕКИСТАНОМ И ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	756
Мирзамухамедова Шахзода Акмалжон кизи	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISH.....	762
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
СПОСОБЫ ВЫРАЖЕНИЯ СОСТОЯНИЙ ЧЕЛОВЕКА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИМИ ОБОРОТАМИ РУССКОГО ЯЗЫКА.....	766
Жумаев Шавкат ХХХ	
SUV XO'JALIGI SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	769
Dilshod Pulatov, Dildora Mirzaeva	
МЕТОДЫ СБОРА И АНАЛИЗА ДАННЫХ ДЛЯ ОЦЕНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ЦИФРОВЫХ ИНВЕСТИЦИЙ.....	776
Каракулов Фарход Зайпудинович	

НЕФОРМАЛЬНАЯ ЗАНЯТОСТЬ И ТЕНЕВАЯ СТОРОНА ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: АНАЛИЗ СТРУКТУРНЫХ ВЫЗОВОВ И ГОСУДАРСТВЕННЫХ МЕР ПО ЛЕГАЛИЗАЦИИ	782
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
OLIY TA'LIM MUASSASALARINI MOLIYALASHTIRISH MODELLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI	787
Xalikov Akmal Xolboyevich	
TIJORAT BANKLARDA MOLIYAVIY XIZMATLARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI	793
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
RAQOBATBARDOSH MUHITDA INNOVATSION MENEDJMENTNI JORIY ETISH MEXANIZMLARI	799
Siddikov Askar Axrorovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINI BAHOLASHNING MEZON VA USULLARI	803
Isakova Naima Ikromjonovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	809
Abdullayeva Iroda Shuxrat qizi	
MULTIMODAL TRANSPORT OQIMLARI SHAROITIDA LOGISTIKA XABLAR JOYLASHUVINI TANLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	813
Umirzaqov Davlatjon Dolimjon o'g'li, Axmedova Muslima Djalolovna	
SUG'URTA ZAXIRALARINI MOLIYAVIY HOLAT TO'G'RISIDAGI HISOBOTDA AKS ETTIRISH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH	818
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	
MINTAQAVIY IQTISODIYOTNI BOSHQARISHNING XORIJIY Tajribalari	826
Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNI TUZISH VA ULARNI TAHLIL QILISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	830
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
XORIJIY DAVLATLAR Tajribasida boj-tarif siyosatini metodologik takomillashtirish MODELLARI	837
Pardayev Ilhomjon G'ulom o'g'li	
MAMLAKATIMIZDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI (XORIJIY Tajriba asosida)	844
Bekmetov Xursandbek Ilxamovich	
SOTISH KANALLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA MARKETING TADQIQOTLARIDAN FOYDALANISH	850
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
MINTAQ IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA XIZMATLAR SOHASINING O'RNI VA OBYEKTIV ZARURIYATI	857
Achilova Firusa Kurbanovna	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASINI MUSTAHKAMLASH VA INVESTITSION KREDITLASH IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH TAHLILI	862
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLARNI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA BAHOLASH MEZONLARI	867
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA MANBALARI	874
Rustamova Dilsabaxon Djurayevna, Baratov Maxsudali Nazaraliyevich	
KORXONA FAOLIYATIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	881
Xashimova Dilyora Paxritdinovna	
TURIZM SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI (DXSH) LOYIHALARINI BOSHQARISHDA ESG VA BMTNING BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI (UNSDG) KONSEPSIYALARINING O'ZARO BOG'LIQLIGI	888
Masharipov Ravshan Rajabboyevich	

IQTISODIY, MOLIYAVIY, INVESTITSIYA VA SOLIQ SALOHİYATINING O'ZARO BOG'LIQLIGINING NAZARIY XUSUSIYATLARI.....	893
Jurayev Xusan Atamuratovich	
TIJORAT BANKLARIDA MOLIYAVIY RISKLAR BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH STRATEGIYALARI.....	900
Kadirov Abdumalik Matkarimovich, Abduqodirova Shahzoda Ilhomidin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTINI IQTISODIY-EKOLOGIK JIHATDAN RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	904
Koliyova Shoxista Qahramon qizi, Barnoqulova Marjona Otabek qizi	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIYAVIY AKTIVLAR PORTFELLARINI RISK-DAROMAD DILEMMASI ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH (G. MARKOVIS VA J. TOBINNING PORTFEL NAZARIYASI ASOSIDA)	909
Kurbanov Xayrilla	
MAMLAKATIMIZNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILASHTIRISH	915
Mirzayev Rustam Ro'ziyevich	
РЫНОЧНЫЙ СПРОС И РАВНОВЕСИЕ	921
Камилова Наргиза Абдукажоровна, Ашуров Сардоржон Зафаржонович	
XORIJYI DAVLATLARDA AUDITORLIK FAOLIYATINING O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH TENDENSIYASI.....	925
Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li	
MARKETING-INTERNET XIZMATLARIDAN FOYDALANGAN HOLDA SAVDO KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	929
Ismoilov Lazizbek Rasuljon o'g'li	
KORXONADA INNOVATSION BOSHQARUV MEXANIZMLARINING MAVJUD MODELLARINING RETROSPEKTIVASI.....	934
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
SANOATNI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA TARMOQ KORXONALARI FAOLIYATIGA ESG TAMOYILLARINI JORIY ETISHNING ROLI	940
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
TIBBIY XIZMATLARNI MOLIYALASHTIRISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	946
Isroilov Bohodir Ibragimovich, Muhammadiev Ramz Zoirjon o'g'li	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI DIVERSIFIKATSIYALASHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING ROLI	952
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕТА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ.....	957
Журахонов Шержахон Зафаржонович	
O'ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMI, RIVOJLANISHINING TARIXIY EVOLYUTSIYASI VA HOZIRGI HOLATI TAHLILI	962
Raxmonov Azizjon Sadullayevich	
SOLIQQA TORTILADIGAN KO'CHMAS MULKARNI BAHOLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	970
Musalimov Shuxrat Isamuxamedovich	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASHNI TAKOMILLASHTIRISH BILAN BOG'LIQ BO'LGAN MUAMMOLAR.....	974
Yuldashev Iskandar Abdurashidovich	
BARQAROR RIVOJLANISH KONSEPSIYASI VA UNING QURILISH SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK(DXSH)NI BOSHQARISHDAGI O'RNI	980
Rasulov Shuxrat G'ayratovich	
"YASHIL IQTISODIYOT", EKOLOGIK BARQARORLIK VA EKOLOGIK MADANIYAT	984
Ibragimova Saodat Abdumom'inovna	

EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASINING INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	990
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	
IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSIYALARNING NAZARIY ASOSLARI VA AHAMIYATI	995
Davlatova Ozoda Olmos qizi	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH: RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'YI INTELLEKTNI JORIY ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH	1001
Suyunova Dilfuza Dilmurod qizi	
BOZORNI SEGMENTATSIYALASHDA MARKETING TADQIQOTLARINING ROLI	1006
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilxomovna	
O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH STRATEGIYASI	1010
Sharifboyev Bunyod Azamat o'g'li, Abduraxmanova Gulnora Qalandarovna	
TIJORAT BANKLARI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA KAPITALNING ROLI	1016
Mirzaraximova Nurhayot Baxrom qizi	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ВУЗОВ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В УСЛОВИЯХ РЕФОРМИРОВАНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ И РЫНОЧНОЙ КОНКУРЕНЦИИ	1020
Ходжаева Наргизахон Анатолиевна	
FUNDRAISING AS A STRATEGIC TOOL IN MUSEUM MANAGEMENT	1028
Aziza Ibroximova	
KORXONALARDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISHDA SOLIQ IMTIYOZLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI	1035
Boboraxmatova Shohsanam Ibdullo qizi	
MOLIYAVIY HISOBOT TIZIMINI XALQARO STANDARTLARGA O'TKAZISHNING O'ZBEKISTONDAGI DINAMIKASI VA NATIJALARI (OLMALIQ KMK MISOLIDA)	1043
A.J.Tuychiyev, M.V Abdunabiyeva	
TARMOQLANGAN AVTOMOBIL YO'LLARI QURISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: FARG'ONA VODIYSI (FARG'ONA VILOYATI VA QO'QON HUDUDI) MISOLIDA RAQAMLI LOYIHALASH, OPTIMALLASHTIRISH VA INTELLEKTUAL BOSHQARUV	1051
Yakubov Maqsadxon Sultaniyazovich, Norinov Muhammadyunus Usibjonovich, Zikrayev Akmaljon Alimovich	
O'ZBEKISTONDA KORPORATIV INNOVATSIYA TIZIMINI ISH SAMARADORLIGINI BAHOLOVCHI (KPI) AXBOROT TIZIMINI ISHLAB CHIQISH VA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	1057
Rafikova Kamila Baxtiyorovna	
RAQAMLI BANK XIZMATLARINING MOLİYAVIY BOZOR RIVOJIGA TA'SIRI	1063
Abdulazizov Javohir Abduvali o'g'li	
OILAVIY TADBIRKORLIKNI TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN MOLİYALASHTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	1070
Davlyatov Qahramon Abdumavlyanovich	
AMORTIZATSİYALANADIGAN AKTIVLAR HISOBINING ME'YORIY-HUQUQIY ASOSLARI	1077
Aminboyev Jaloliddin Otabek o'g'li	
BANKLARDA RISK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH	1083
Karimov Shoxrux Boydulla ugli	
DIGITALIZATION, RESEARCH CAPACITY AND HIGHER EDUCATION DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN: AN ARDL-ECM ANALYSIS (2000-2024)	1087
Ismailova Nilufar	
TURIZMDA TALAB VA TAKLIFNI BAHOLASH USULLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	1094
Suyunov Alijon Jumaboy o'g'li	
ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ДОХОДАМИ И РАСХОДАМИ НА ФИНАНСОВУЮ УСТОЙЧИВОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ	1099
Аймухаммедова Амина Какажановна	
"O'ZMILLIYBANK" AJDA MIJOZLARINING KREDITGA LAYOQATLILIGI DARAJASI HOLATI TAHLILI	1105
Jumaniyazov Quvanchbek Amatjonovich	

SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH HAMDA ISHLAB CHIQUARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	1110
Qodirov Bekzod Xomidjonovich	
FARMATSEVTIKA SANOATINING ASOSIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI IQTISODIY-STATISTIK USULLARI ORQALI TAHLILI	1115
O'taganova Umida Egamberdi qizi	
MAMLAKATIMIZDA XOTIN – QIZLAR O'RTASIDA MAHALLIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	1123
Rafiyeva Madina Xusinovna	
YASHIL IQTISODIYOTDA DEPOZIT TIZIMINI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA BOSHQARISH	1128
Norqobilova Feruza Abduhomidovna, Odilov Jahongir Nozimjonovich	
OPTIMIZING HUMAN CAPITAL: THE IMPACT OF SCHOOL MANAGEMENT ON ORGANIZATIONAL CULTURE IN VOCATIONAL EDUCATION.....	1132
Karimova Dilfuza Xatamjonovna	
QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSİYALARINING INNOVATSION MAZMUNI RIVOJLANISHINING DOLZARB YO'NALISHLARI	1138
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Raximjonov Ulug'bek Boxodir o'g'li	
IQTISODIY TIZIMLARNI MAKRO VA MIKROIQTISODIY DARAJADA PROGNOZLASH: KONSEPTUAL YONDASHUVLAR VA MODELLASHTIRISH USULLARI	1142
Alimov Fazliddin Xalimovich	
ISLOMIY MOLIYA INSTITUTLARIDA FOIZSIZ MOLIYALASHTIRISH TAMOIYLLARINING IQTISODIY MOHIYATI.....	1147
Pulatova Adolat Djaxangirshyevna	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INNOVASION FAOLIYATNI SAMARALI BOSHQARISH JARAYONLARI	1152
Fayzieva Dilafruz Shuhratovna	
MARKAZIY BANK RAQAMLI VALYUTASI (CENTRAL BANK DIGITAL CURRENCY): NAZARIY ASOSLAR VA XALQARO TA'RIFLARNING QIYOSIY TAHLILI	1156
Tashqo'ziyev Suxrob Abdurazzak o'g'li	

MARKAZIY BANK RAQAMLI VALYUTASI (CENTRAL BANK DIGITAL CURRENCY): NAZARIY ASOSLAR VA XALQARO TA'RIFLARNING QIYOSIY TAHLILI

Tashqo'ziyev Suxrob Abdurazzak o'g'li

Guliston davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

suxrobabdurazzaqovich@gmail.com

ORCID: 0009-0003-8397-9857

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy moliya tizimining transformatsiyasida hal qiluvchi rol o'ynayotgan Markaziy bank raqamli valyutasi (Central Bank Digital Currency — CBDC) konsepsiyasining nazariy asoslari hamda xalqaro ta'riflari tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi CBDC ning mohiyatini ochib berish, uning an'anaviy pul shakllari, kriptovalyutalar va elektron pullardan tub farqlarini aniqlash, shuningdek, yetakchi xalqaro moliya institutlari tomonidan qo'llaniladigan ta'riflarni qiyosiy tahlil qilish orqali yagona konseptual yondashuvni shakllantirishdan iborat. Tadqiqot jarayonida tizimli tahlil, qiyosiy va mantiqiy tahlil metodlaridan foydalanilgan. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, CBDC nafaqat qonuniy to'lov vositasi maqomiga ega bo'lgan raqamli milliy valyuta, balki moliyaviy tizim arxitekturasini hamda monetar siyosatni amalga oshirish mexanizmlarini tubdan o'zgartirish salohiyatiga ega bo'lgan institutsional innovatsiya hisoblanadi. Xalqaro tashkilotlar tomonidan berilgan ta'riflar o'rtasidagi asosiy farqlar CBDC ning dizayn variantlari, maqsadlari va potensial xavflariga qaratilgan turli yondashuvlarda namoyon bo'ladi. Xulosa qilib aytganda, CBDC ning yagona va universal ta'rifini shakllantirish global standartlarni ishlab chiqish hamda muvofiqlashtirilgan siyosatni amalga oshirish uchun muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: Markaziy bank raqamli valyutasi, CBDC, raqamli valyuta, kriptovalyuta, monetar siyosat, moliyaviy barqarorlik, BIS, IMF.

Abstract. This article examines the theoretical foundations and international definitions of Central Bank Digital Currency (CBDC), a concept that plays a pivotal role in the transformation of the modern financial system. The study aims to clarify the essence of CBDC, identify its fundamental differences from traditional forms of money, cryptocurrencies, and electronic money, and develop a unified conceptual approach through a comparative analysis of definitions adopted by leading international financial institutions. The research employs systematic, comparative, and logical analysis methods. The findings indicate that CBDC is not merely a digital form of national legal tender but also an institutional innovation with the potential to fundamentally reshape the architecture of the financial system and the mechanisms of monetary policy implementation. Variations in the definitions proposed by international institutions primarily reflect differing emphases on CBDC design features, policy objectives, and potential risks. In conclusion, the formulation of a single universal definition of CBDC is essential for the development of global standards and the implementation of coordinated policy frameworks.

Key words: Central Bank Digital Currency, CBDC, digital currency, cryptocurrency, monetary policy, financial stability, BIS, IMF.

Аннотация. В статье анализируются теоретические основы и международные определения концепции цифровой валюты центрального банка (Central Bank Digital Currency — CBDC), играющей ключевую роль в трансформации современной финансовой системы. Цель исследования заключается в раскрытии сущности CBDC, выявлении её принципиальных отличий от традиционных форм денег, криптовалют и электронных денежных средств, а также в формировании единого концептуального подхода на основе сравнительного анализа определений, используемых ведущими международными финансовыми институтами. В работе применены методы системного, сравнительного и логического анализа. Полученные результаты свидетельствуют о том, что CBDC представляет собой не только цифровое национальное законное платёжное средство, но и институциональную инновацию, способную коренным образом изменить архитектуру финансовой системы и механизмы реализации денежно-кредитной политики. Различия в подходах международных организаций проявляются в акцентах на дизайн-параметры CBDC, его целевые установки и потенциальные риски. В заключение подчёркивается, что формирование единого универсального определения CBDC является необходимым условием для разработки глобальных стандартов и реализации согласованной политики.

Ключевые слова: цифровая валюта центрального банка, CBDC, цифровая валюта, криптовалюта, денежно-кредитная политика, финансовая стабильность, BIS, МБФ.

KIRISH

So'nggi o'n yillikda moliya sohasida raqamlashtirish jarayonlarining jadallashuvi, kriptovalyuta aktivlarining paydo bo'lishi hamda naqd puldan foydalanishning global miqyosda kamayishi markaziy banklarning raqamli valyuta chiqarish g'oyasiga bo'lgan qiziqishini keskin oshirdi. Markaziy bank raqamli valyutasi (CBDC) zamonaviy iqtisodiyotda yangilik sifatida nafaqat texnologik, balki institutsional o'zgarishlarni ham anglatadi. Biroq yangi tushuncha sifatida CBDC ning aniq nazariy chegaralari va ta'rifi, shuningdek, uning moliyaviy tizimdagi o'rni borasida bir qarashda tushunish qiyin bo'lgan turli yondashuvlar mavjud. Shu sababli ushbu mavzu bo'yicha ilmiy adabiyotlarda turlicha ta'riflarning qo'llanilishi tadqiqotchilar va siyosatchilar o'rtasida tushunmovchiliklarga olib kelishi mumkin.

Maqolaning maqsadi CBDC konsepsiyasini tizimli o'rganish, uning asosiy xususiyatlarini aniqlash hamda xalqaro moliya tashkilotlari tomonidan qo'llanilayotgan ta'riflarning o'ziga xos jihatlarini qiyosiy tahlil qilishdan iborat. Ushbu o'rganish global moliyaviy tizimda standartlashtirish va muvofiqlashtirilgan siyosatni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan yagona konseptual asosni yaratishga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHAHRI

Zamonaviy moliya tizimida raqamli transformatsiya jarayonlarining tezlashuvi, blokcheyn kabi tarqatilgan ledger texnologiyalarining (DLT) rivojlanishi hamda kriptovalyuta aktivlarining (masalan, Bitcoin, Ethereum) paydo bo'lishi an'anaviy pul muomalasi va monetar siyosat mexanizmlariga bo'lgan qarashlarni tubdan o'zgartirmoqda. Shunga qaramay, kriptovalyutalarning o'ziga xos xususiyatlari — erkin fluktuatsiya, davlat kafolatining mavjud emasligi va markaziy nazoratning yo'qligi — ularni barqaror milliy valyuta hamda moliyaviy tizim uchun asos sifatida qo'llash imkoniyatlarini cheklab qo'ymoqda.

Aynan shu paradoksal vaziyat, ya'ni raqamli iqtisodiyot ehtiyojlarini qondirish va texnologik innovatsiyalardan foydalanish zarurati bilan moliyaviy barqarorlik, davlat suvereniteti va ishonchlilikni saqlash talabi o'rtasidagi qarama-qarshilik Markaziy bank raqamli valyutasi (CBDC) konsepsiyasini dolzarb va strategik ahamiyatga ega bo'lgan global muhokama markaziga aylantirdi.

CBDC nafaqat naqd pulning raqamli shakldagi muqobili, balki davlat tomonidan kafolatlangan, qonuniy to'lov vositasi maqomiga ega bo'lgan va markaziy bank tomonidan chiqariladigan yangi turdagi raqamli aktiv hisoblanadi. U moliyaviy inklyuzivlikni oshirish, to'lov tizimlarining tezligi va xavfsizligini yaxshilash, monetar siyosatni aniqroq va samaraliroq amalga oshirish, shuningdek, xalqaro to'lovlarni soddalashtirish kabi keng imkoniyatlarni ochib beradi. Biroq bir vaqtning o'zida CBDC bank depozitlaridan mablag'lar oqimi, moliyaviy barqarorlikka tahdid, ma'lumotlar maxfiyligi va kiberxavfsizlik bilan bog'liq yangi risklarni ham yuzaga keltirishi mumkin.

Hozirgi vaqtda CBDC mavzusi nafaqat ilmiy-tadqiqot ishlari doirasida, balki amaliy siyosat va tajriba loyihalari darajasida ham faol rivojlanmoqda. Xitoy (digital yuan / e-CNY), Bahama orollari (Sand Dollar), Nigeriya (e-Naira) hamda Yevropa Ittifoqi (digital euro loyihasi) kabi bir qator mamlakatlar va iqtisodiy birliklar CBDC ni joriy etish yoki pilot sinov bosqichlarini amalga oshirmoqda. Shu bilan birga, Jahon banki, Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF) va Bank xalqaro hisob-kitoblar instituti (BIS) kabi yetakchi xalqaro moliya tashkilotlari ushbu yo'nalishda keng qamrovli tadqiqotlar olib borib, standartlar va tavsiyalar ishlab chiqmoqda.

Biroq "Markaziy bank raqamli valyutasi" tushunchasining o'zi hali ham muayyan darajada noaniqlikni saqlab qolmoqda. Turli xalqaro tashkilotlar (BIS, IMF, FATF) va olimlar o'z mandatlari hamda tadqiqot e'tibor doiralariga muvofiq ravishda CBDC ning mohiyati, dizayni va maqsadlariga turlicha ta'rif va talqinlar bermoqdalar. Bu holat bir tomondan, konsepsiyaning ko'p qirrali ekanligini ko'rsatsa, ikkinchi tomondan, tushunmovchiliklar, muvofiqlashtirilmagan siyosiy qarorlar va globallashtirish sharoitida o'zaro ishlash muammolarini keltirib chiqarishi mumkin.

Shu sababli CBDC ning nazariy asoslarini, uning an'anaviy pul, elektron pul va kriptovalyutalardan tub farqlarini, shuningdek, yetakchi xalqaro moliya institutlari tomonidan qo'llaniladigan ta'riflarni qiyosiy tahlil qilish orqali ushbu konsepsiyaga yagona va izchil yondashuvni shakllantirish dolzarb ilmiy masala hisoblanadi. Mazkur tahlillar globallashtirish iqtisodiyot sharoitida zarur bo'lgan standartlar va uyg'un siyosatlarni ishlab chiqishning muhim bosqichi bo'lib xizmat qiladi. Maqolada aynan shu vazifa qo'yilgan bo'lib, u nafaqat nazariy bilimlarni boyitishga, balki amaliy siyosat va xalqaro hamkorlik uchun mustahkam asos yaratishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda CBDC ga oid ma'lumotlar yetakchi xalqaro moliya tashkilotlari (BIS, IMF, FATF) hisobotlari, ilmiy maqolalar va normativ-huquqiy hujjatlardan olingan. Tadqiqotda tizimli, qiyosiy va mantiqiy tahlil usullari qo'llanilib, xalqaro ta'riflar mazmuni institutsional mandatlar kesimida solishtirildi hamda ularning umumiy va farqli jihatlarini aniqlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida olib borilgan tizimli, qiyosiy va mantiqiy tahlillar natijasida Markaziy bank raqamli valyutasi (CBDC) ning mohiyati, institutsional xususiyatlari hamda boshqa raqamli aktivlardan farqlanuvchi jihatlari aniqlandi. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, CBDC an'anaviy naqd yoki naqdsiz pulning oddiy raqamli shakli emas, balki monetar tizimning tub institutsional transformatsiyasini ifodalovchi innovatsion moliyaviy instrument hisoblanadi. U pul-kredit siyosati, to'lov infratuzilmasi va moliyaviy barqarorlik mexanizmlariga bevosita ta'sir ko'rsatadigan strategik vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Tahlillar CBDC ning asosiy konseptual mohiyati uchta fundamental xususiyat bilan belgilanishini ko'rsatdi. Birinchidan, CBDC emissiyasi faqat markaziy bank yoki milliy monetar boshqarma tomonidan amalga oshiriladi va u davlat suvereniteti bilan to'liq kafolatlanadi. Mazkur jihat CBDC ni xususiy subyektlar tomonidan chiqariladigan kriptovalyutalardan tubdan farqlaydi. Markaziy bank balansida aks ettirilgan oltin-valyuta zaxiralari, davlat qimmatli qog'ozlari va boshqa yuqori likvid aktivlar CBDC ning qiymat barqarorligini ta'minlovchi asosiy omil bo'lib xizmat qiladi.

Ikkinchidan, CBDC milliy valyutaning to'laqonli raqamli ekvivalenti sifatida qonuniy to'lov vositasi maqomiga ega bo'lishi zarurligi asoslandi. Bu holat uning iqtisodiyotda qiymat o'lchovi, ayirboshlash vositasi hamda jamg'arma vositasi funksiyalarini bajarishini ta'minlaydi. Natijada CBDC xo'jalik yurituvchi subyektlar va aholi o'rtasidagi shartnomaviy munosabatlarda, tovar va xizmatlar uchun hisob-kitoblarda hamda moliyaviy rejalashtirish jarayonlarida an'anaviy pul shakllari bilan teng huquqli instrument sifatida ishtirok etadi.

Uchinchidan, CBDC ning to'liq raqamli tabiatga egaligi uning jismoniy banknot va tangalarga ehtiyojsiz muomalada bo'lishini ta'minlaydi. Eng muhim jihati shundaki, u aholi va biznes subyektlariga markaziy bank majburiyatlariga bevosita kirish imkonini beradi. Bu esa tijorat banklari orqali amalga oshiriladigan vositachilikka bo'lgan mutlaq bog'liqlikni qisqartirib, moliyaviy inklyuziya darajasini oshirishga xizmat qiladi.

Xalqaro tashkilotlarning CBDC ga oid yondashuvlari bo'yicha o'tkazilgan qiyosiy tahlil ularning institutsional mandatlari va vazifalariga mos ravishda farqlanishini ko'rsatdi. Bank xalqaro hisob-kitoblar instituti CBDC ga texnologik neytrallik va to'lov tizimlarining innovatsion rivoji nuqtayi nazaridan yondashib, uni jamoatchilikka ochiq markaziy bank majburiyati sifatida talqin qiladi. Bu yondashuv turli texnologik arxitekturalardan foydalanish imkonini berishi bilan ajralib turadi. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi esa CBDC ni markaziy bank balansidagi raqamli majburiyat sifatida ko'rib, uning makroiqtisodiy barqarorlik, moliyaviy risklar va xalqaro to'lov tizimlariga ta'siriga alohida e'tibor qaratadi. Moliyaviy Harakat Vazifalar Guruhi esa CBDC ni aniq huquqiy maqomga ega bo'lgan qonuniy to'lov vositasi sifatida ta'riflab, uni virtual valyutalardan qat'iy ajratadi va AML/CFT talablariga muvofiqligini ta'minlashni asosiy ustuvor yo'nalish sifatida belgilaydi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari CBDC ning boshqa raqamli aktivlardan tub farqlanishini ko'rsatdi. Kriptovalyutalar va stablecoinlardan farqli ravishda, CBDC markazlashtirilgan emissiya mexanizmiga ega bo'lib, davlat tomonidan to'liq kafolatlanadi va yuqori darajadagi narx barqarorligini ta'minlaydi. U spekulativ aktiv emas, balki monetar siyosatning ajralmas elementi sifatida iqtisodiy muomalaga xizmat qiladi. Shu jihatdan, CBDC raqamli iqtisodiyot sharoitida pul tizimini modernizatsiya qilish, moliyaviy barqarorlikni mustahkamlash va to'lov infratuzilmasining samaradorligini oshirishda muhim strategik ahamiyat kasb etadi.

1-jadval. CBDC, kriptovalyutalar, bank elektron pullari va stabilcoinlarning asosiy xususiyatlari bo'yicha qiyosiy tahlili

Xususiyat	CBDC	Kriptovalyuta (Bitcoin)	Bank Elektron Pul	Stabilcoin
Emissiya subyekti	Markaziy bank	Xususiy shaxslar /majmua	Tijorat banklari	Xususiy kompaniyalar
Qonuniy to'lov vositasi	Ha	Yo'q	Ha	Yo'q
Davlat kafolati	To'liq	Yo'q	Cheklangan (depozit sug'urtasi)	Aktivlar bilan qoplanmagan
Qiymat barqarorligi	Milliy valyuta bilan bog'liq	Yuqori o'zgaruvchan	Bank depoziti sifatida	Asosiy aktivga bog'liq
Nazorat darajasi	Markazlashtirilgan	Tarqatilgan	Markazlashtirilgan	Markazlashtirilgan

Tadqiqot natijalari CBDC ning iqtisodiy tizimga integratsiyasi pul-kredit siyosati va moliyaviy barqarorlik mexanizmlariga sezilarli ta'sir ko'rsatishini aniqladi. Xususan, CBDC markaziy banklarga monetar siyosat instrumentlaridan yanada aniq va bevosita foydalanish imkonini yaratadi, bu esa pul taklifini boshqarish samaradorligini oshiradi. CBDC orqali salbiy foiz stavkalarini texnik jihatdan amalga oshirish imkoniyati kengayadi, chunki naqd puldan farqli ravishda raqamli muhitda foiz siyosatini to'liq tatbiq etish mumkin bo'ladi. Shuningdek, CBDC iqtisodiy faoliyatni real vaqt rejimida monitoring qilish imkonini berib, makroiqtisodiy tahlil

va prognozlash sifatini yaxshilaydi hamda markaziy bankning tezkor siyosiy qarorlar qabul qilish salohiyatini kuchaytiradi.

Moliyaviy barqarorlik nuqtayi nazaridan CBDC ning joriy etilishi bank tizimining funksional transformatsiyasiga olib kelishi mumkin. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tijorat banklaridagi depozitlarning bir qismi CBDC hisobvaraqlariga oqib o'tish xavfi mavjud bo'lib, bu banklarning resurs bazasiga ta'sir ko'rsatishi ehtimolini oshiradi. Shu bilan birga, CBDC moliyaviy inklyuzivlikni kengaytirib, aholining keng qatlamlari uchun xavfsiz va qulay moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatini yaratadi. Milliy to'lov tizimining markaziy bank tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan raqamli platforma asosida faoliyat yuritishi to'lovlar uzluksizligi va ishonchlilikini oshirib, tizimli risklarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Xalqaro tashkilotlar tomonidan berilgan CBDC ta'riflari bo'yicha amalga oshirilgan tahlil ularning yondashuvlarida bir vaqtning o'zida ham konvergensiya, ham diverzifikatsiya tendensiyalari mavjudligini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalari barcha yetakchi xalqaro institutlar CBDC ning qonuniy to'lov vositasi maqomiga egaligini, emissiya huquqi faqat markaziy bankka tegishli ekanini hamda milliy valyuta bilan birga bir nisbatda bog'liqligini tan olishini tasdiqladi. Bu jihatlar CBDC ning asosiy institutsional poydevorini shakllantiruvchi umumiy konsensus sifatida namoyon bo'ladi.

Shu bilan birga, tashkilotlar o'rtasida muhim institutsional farqlar ham mavjud. Bank xalqaro hisob-kitoblar instituti texnologik neytrallikka va dizayn variantlarining xilma-xilligiga urg'u berib, CBDC ning markazlashtirilgan yoki tarqatilgan texnologik asoslarda joriy etilish imkoniyatlarini ochiq qoldiradi. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi esa asosan makroiqtisodiy oqibatlar, moliyaviy barqarorlik va tizimli risklarga e'tibor qaratib, CBDC ning real iqtisodiy natijalarini baholashni ustuvor yo'nalish sifatida belgilaydi. Moliyaviy Harakat Vazifalar Guruhi esa huquqiy va tartibga solish risklariga alohida urg'u berib, CBDC ning noqonuniy moliyaviy oqimlarga qarshi kurash tizimiga mosligini ta'minlashga intiladi.

O'tkazilgan tahlillar CBDC ga yagona va universal ta'rifni shakllantirish zarurligini asoslab berdi. Bunday yondashuv global standartlarni ishlab chiqish, muvofiqlashtirilgan monetar va tartibga solish siyosatini amalga oshirish, transchegaraviy to'lovlar va tizimlar o'rtasida o'zaro ishlash qobiliyatini ta'minlash hamda ilmiy va amaliy tadqiqotlar uchun umumiy metodologik asos yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi. Yagona konseptual yondashuv CBDC ning turli mamlakatlarda joriy etilishi jarayonida yuzaga keladigan tafovutlarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot natijalari CBDC ning faqat texnologik yangilik emas, balki monetar boshqaruv, moliyaviy barqarorlik va xalqaro moliyaviy arxitektura uchun muhim bo'lgan murakkab institutsional innovatsiya ekanini ko'rsatadi. CBDC ning xalqaro miqyosda turlicha talqin qilinishi institutlarning mandatlarini va ustuvor vazifalari bilan izohlanadi hamda mazkur tahlillar globallashtirilgan iqtisodiyot sharoitida yagona va uyg'un konseptual yondashuvni ishlab chiqish uchun mustahkam ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari asosida CBDC ning zamonaviy moliyaviy tizimdagi o'rnini va ahamiyatiga oid bir qator muhim xulosalar shakllantirildi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Markaziy bank raqamli valyutasi oddiy texnologik yangilik emas, balki chuqur institutsional o'zgarishlarni ifodalovchi fundamental moliyaviy innovatsiya hisoblanadi. Uning mohiyati markaziy bank tomonidan chiqarilishi va to'liq kafolatlanishi, milliy valyutaning qonuniy to'lov vositasi sifatidagi raqamli shakli bo'lishi hamda raqamli tabiati orqali aholiga va biznes subyektlariga markaziy bank majburiyatlariga bevosita kirish imkoniyatini ta'minlashi bilan belgilanadi. Ushbu xususiyatlar CBDC ni an'anaviy pul shakllari va boshqa raqamli aktivlardan tubdan farqlovchi asosiy omillar sifatida namoyon qiladi.

Shuningdek, xalqaro moliya tashkilotlari tomonidan berilgan CBDC ta'riflari ularning institutsional mandatlarini va ustuvor yo'nalishlari bilan bevosita bog'liqligi aniqlandi. Bank xalqaro hisob-kitoblar instituti CBDC ga texnologik neytrallik va to'lov tizimlarining innovatsion rivoji nuqtayi nazaridan yondashib, dizayn va texnologik yechimlarning xilma-xilligini qo'llab-quvvatlaydi. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi esa CBDC ning makroiqtisodiy barqarorlikka, pul-kredit siyosati samaradorligiga va xalqaro moliyaviy tizimga ta'sirini asosiy tahlil obyekti sifatida ko'radi. Moliyaviy Harakat Vazifalar Guruhi esa huquqiy va tartibga solish masalalariga ustuvor ahamiyat berib, CBDC ning moliyaviy jinoyatlarga qarshi kurash tizimiga mosligini ta'minlashga e'tibor qaratadi. Bu farqlar CBDC ning murakkab va ko'p qirrali tabiatini yana bir bor tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalari CBDC ning an'anaviy naqd pul, bank elektron pullari va kriptovalyutalardan tubdan farq qilishini ko'rsatdi. Davlat tomonidan to'liq kafolatlanishi, qonuniy to'lov vositasi maqomiga egaligi va markazlashtirilgan monetar nazorat ostida bo'lishi uni xususiy raqamli aktivlardan ajratib turadi. Aynan shu jihatlar CBDC ni moliyaviy tizim arxitekturasini qayta shakllantirish, to'lov infratuzilmasini modernizatsiya qilish va pul muomalasining shaffofligini oshirish imkonini beruvchi strategik instrumentga aylantiradi.

Shu bilan birga, tadqiqot hozirgi vaqtda CBDC ga yagona universal ta'rifning mavjud emasligi muvofiqlashtirish muammolarini yuzaga keltirayotganini aniqladi. Turli mamlakatlar va institutlar tomonidan

qo'llanilayotgan turlicha yondashuvlar global standartlarni ishlab chiqish, transchegaraviy to'lov tizimlarida o'zaro ishlash qobiliyatini ta'minlash va xalqaro hamkorlikni chuqurlashtirish jarayonlarini murakkablashtirmoqda. Bu holat CBDC ni joriy etishda umumiy konseptual va metodologik asosga bo'lgan ehtiyojni kuchaytiradi.

Tadqiqot natijalari CBDC ning monetar siyosat uchun yangi imkoniyatlar ochishini ham tasdiqladi. Xususan, CBDC markaziy banklarga pul-kredit siyosatini yanada aniq va samarali amalga oshirish, pul oqimlarini bevosita boshqarish hamda makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni real vaqt rejimida kuzatish imkonini beradi. Bu esa siyosiy qarorlarning tezkorligi va aniqligini oshirib, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Olingan xulosalar asosida CBDC bo'yicha bir qator nazariy, siyosiy va amaliy takliflar ilgari surildi. Avvalo, ilmiy hamjamiyat va xalqaro tashkilotlar tomonidan CBDC ning yagona, ko'p qirrali va texnologik jihatdan neytral ta'rifini ishlab chiqish zarurligi asoslandi. Ushbu ta'rif CBDC ning asosiy institutsional xususiyatlarini, jumladan emitent, huquqiy maqom va kafolatlanish darajasini qamrab olishi, shuningdek retail va wholesale kabi turli dizayn variantlarini hisobga olishi lozim. Shu bilan birga, CBDC ning to'g'ridan-to'g'ri, gibrid va vositachilik modellari uchun aniq tasnif va mezonlar tizimini ishlab chiqish muhim metodologik vazifa sifatida belgilandi.

Siyosiy va tartibga solish darajasida CBDC bo'yicha global standartlarni ishlab chiqish zarurligi ta'kidlandi. Bu standartlar texnik arxitektura va kiberxavfsizlik, ma'lumotlar maxfiyligi va himoyasi hamda tizimlararo o'zaro ishlash qobiliyatini ta'minlovchi protokollarni qamrab olishi lozim. Mamlakatlar o'rtasida CBDC loyihalari bo'yicha muvofiqlashtirilgan siyosat yondashuvini shakllantirish, tajriba va ma'lumot almashish mexanizmlarini joriy etish umumiy xatolar va tizimli risklarni kamaytirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, CBDC ni huquqiy va institutsional jihatdan mustahkamlash uchun milliy qonunchilik bazalarini o'z vaqtida modernizatsiya qilish zarurligi qayd etildi.

Amaliy va texnologik nuqtayi nazardan, CBDC ning turli modellari va texnologik yechimlarini sinovdan o'tkazish maqsadida keng qamrovli pilot loyihalarni amalga oshirish tavsiya etildi. Bunda moliyaviy barqarorlikka tahdidlar, bank tizimidagi depozit oqimlari, ma'lumotlar xavfsizligi va tizimli risklarni qamrab oluvchi samarali xavflarni boshqarish mexanizmlarini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, CBDC ni muvaffaqiyatli joriy etish uchun raqamli infratuzilmani, jumladan aloqa tarmoqlari, xavfsizlik tizimlari va foydalanuvchi interfeyslarini rivojlantirish zarur deb topildi.

Ilmiy-tadqiqot yo'nalishida kelgusida CBDC ning uzoq muddatli makroiqtisodiy ta'siri, bank tizimi transformatsiyasi va xalqaro to'lov tizimlaridagi o'zgarishlarni chuqur o'rganishga alohida e'tibor qaratish lozimligi ta'kidlandi. CBDC ni iqtisodiyot, huquq, texnologiya va sotsiologiya nuqtayi nazaridan kompleks, ko'p intizomli yondashuv asosida tadqiq etish uning real ta'sirini to'liq baholash imkonini beradi. Bu jarayonda ilmiy-tadqiqot institutlari, markaziy banklar va xalqaro tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish muhim omil hisoblanadi.

O'zbekiston kontekstida esa CBDC ni joriy etish bo'yicha bosqichma-bosqich milliy strategiyani ishlab chiqish, mahalliy mutaxassislar tayyorlash va ilmiy salohiyatni rivojlantirish zarurligi asoslandi. Rivojlanayotgan iqtisodiyotlarga ega mamlakatlarning CBDC loyihalarini chuqur o'rganish va milliy sharoitlarga moslashtirish, shuningdek keng jamoatchilik muhokamasini tashkil etish orqali CBDC ning ehtimoliy foyda va xavflari haqida ochiq axborot berish muhim vazifa sifatida belgilandi.

Xulosa qilib aytganda, CBDC zamonaviy moliyaviy tizimning muhim transformatsiya omili bo'lib, uning muvaffaqiyatli joriy etilishi nazariy yondashuvlar bilan amaliy mexanizmlarning uyg'unligini, xalqaro hamkorlikni mustahkamlashni hamda har bir mamlakatning o'ziga xos iqtisodiy va institutsional sharoitlarini hisobga olgan puxta strategik yondashuvni talab etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Bordo, M. D., & Levin, A. T. (2017). Central Bank Digital Currency and the Future of Monetary Policy. NBER Working Paper No. 23711.
2. Auer, R., & Böhme, R. (2020). The technology of retail central bank digital currency. BIS Quarterly Review, March, 85–100.
3. Bank for International Settlements (BIS). (2018). Central bank digital currencies. Committee on Payments and Market Infrastructures (CPMI).
4. Bank for International Settlements (BIS). (2020). The rise of central bank digital currency: drivers, approaches and technologies. BIS Innovation Hub.
5. International Monetary Fund (IMF). (2020). Digital Money Across Borders: Macro-Financial Implications. IMF Policy Paper.
6. Financial Action Task Force (FATF). (2021). Updated Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers.
7. Kumhof, M., & Noone, C. (2018). Central bank digital currencies — design principles and balance sheet implications. Bank of England Staff Working Paper No. 725.
8. <https://www.bis.org>
9. <https://www.imf.org>
10. <https://www.fatf-gafi.org>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
